

Emr-i bi'l ma'rûf Vaaz

Cenâb-ı Hak, insanoğlunu Zâtına kulluk etmesi için yaratmıştır. Cihanı, bu vazifenin ifâsı için, bir mârifetullah dershânesi hâlinde halk etti. İnsanı da Cenâb-ı Hak'la dost olmaya muvâfık istîdatlarla donattı.

İmtihan gereği olarak; nefis, şeytan ve dünya gibi; insanı esas gayesinden uzaklaştırabilecek mâniler de var edildi.

Âyet-i kerîmede buyrulur:

زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ
وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ
حُسْنُ الْمَاَبِ

“Nefsânî arzulara, (özellikle) kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma atlara, sağmal hayvanlara ve ekinlere karşı düşkünlük; insanlara çekici kılındı. Bunlar, dünya hayatının geçici menfaatleridir. Hâlbuki varılacak güzel yer, Allâh'ın katındadır.” (Âl-i İmrân, 14)

İnsanlığın, bu nefis engellerine aldanarak cehâletin ve gafletin karanlıklarına düşmemesi için, Cenâb-ı Hak; rahmetiyle yardım eyledi, kitaplar ve peygamberler gönderdi.

Rabbimiz; âhirzaman ümmetine ise, en yüce kitabını ve en fazîletli Peygamber'ini gönderdi. Âyet-i kerîmede buyrulur:

الرَّ كِتَابَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ
الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ

“Elif. Lâm. Râ. (Bu Kur'ân); Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan nûra çıkarman, yani her şeye galip (ve) övgüye lâyık olan Allâh'ın yoluna (ulaştırman ve ebedî hidâyete eriştirmen) için Sana indirdiğimiz bir kitaptır.” (İbrâhîm, 1)

Fahr-i Kâinat Efendimiz (SAV); 23 yıllık risâleti boyunca, toplumunu cehâlet karanlığından çıkarıp İslâm'ın nûruna kavuşturdu.

Peygamber Efendimiz, Hâtemü'l-Enbiyâ: Son Peygamber'dir. Kıyâmete kadar gelecek bütün asırların peygamberidir.

Fakat insanoğlu; yine Kur'ân ve Sünnet'in nûrundan uzaklaşıp da nefsin aldatmacalarına mağlûp düşerek câhiliyye karanlığına düşmektedir. Onlara hakkı tebliğ etme ve hidâyet kandilini ulaştırma vazifesi, Efendimiz'den sonra ümmetine intikal etmiştir. Zira peygamberlerin maddî mîrâsı yoktur. Peygamber'in vârisleri, tebliğ vazifesini üstlenebilecek vasıfta zâhir ve bâtınını ikmâl etmiş âlim ve âriflerdir.

Bu sebeple âyet-i kerîmede buyrulur:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“İçinizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü men eden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir.” (Âl-i İmrân, 104)

Yine âyet-i kerîmede mü'minlerin temel vasıfları arasında dâimâ tebliğ ve emr-i bi'l-mâruf vazifeleri sayılmıştır:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

“Mü'minlerin erkekleri (kendi aralarında) birbirlerinin velîleridir, mü'mine kadınlar da (yine kendi aralarında birbirlerinin velîleridir); mârûfu (iyiliği) teşvik eder, kötülükten alıkoyarlar, namazı kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Rasûlü'ne itaat ederler. İşte onları Allah, merhametiyle kuşatacaktır. Şüphesiz Allah mutlak güç ve hikmet sahibidir.” (er-Tevbe, 71)

Bugün yine câhiliyye devrine benzer bir devirdeyiz. Yine insanlık; küfür, nifak, fiske u fücür, gaflet ve cehâlet karanlıkları içinde perişan durumdadır. Böyle bir dönemde, her mü'mine; Allah Rasûlü'nün birer ümmeti olarak, tebliğ vazifesi düşmektedir.

Bugün yapılacak işler nelerdir?

İNSAN YETİŞTİRMEK

Devrimizdeki câhiliyyeyi bertaraf etmek için yapılması gereken en önemli vazife; insan yetiştirmek, onurlu ve şahsiyet sahibi insan inşa etmektir.

Bu hususta; günümüzdeki olumsuz şartlardan şikâyet etmeden, sıfırdan da olsa azim ve şevkle gayret etmek gerekir.

Dünya çapında yapılan çalışmaları incelediğimizde görüyoruz ki; yetişmiş insan yoksa, sarf edilecek para olsa bile tek başına fayda vermiyor. Para olmayınca da sadece yetişmiş insan, yapabileceği birçok hizmeti yerine getiremiyor.

Demek ki;

Her mü'min, dinine yardım için seferber olmalı; imkânları oranında, malıyla, canıyla, gücükuvvetiyle, zamanıyla hem maddî hem mânevî olarak hizmet etmelidir.

Zira Cenâb-ı Hak;

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ

“Nihayet o gün (kıyâmet günü, dünyada iken size verdiğimiz bütün) nimetlerden elbette ve elbette hesaba çekileceksiniz.” (et-Tekâsür, 8) buyurmuştur.

Diğer bir âyette de;

رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ

“Allah, her şahsı, ancak tâkatının yettiği ölçüde mükellef tutar...” (el-Bakara, 286) buyurarak, tâkatimizin yettiği her şeyden sorumlu olduğumuzu bildirmiştir.

Dolayısıyla, Allah yolunda maddî ve mânevî her türlü imkânımızı sarf etmek zorundayız.

Ashab-ı kiram; hidâyet nimetinin şükrünü edâ edebilmek için, tebliğ yolunda tâkatini sonuna kadar kullandı. Semerkant’a gitti, Kayravan’a gitti, Çin’e gitti. Dünyanın her tarafına İslâm’ı ulaştırdı.

Gönülleri fethetmek ve hidâyetlere vesile olmak gibi ulvî bir gayenin gerçekleşebilmesi, şu üç şarta bağlıdır:

1. Hâkim bir fikir. İslâm!
2. O fikir etrafında yetişmiş, vasıflı ve fedâkâr insanlar.
3. Mâlî imkân. (İnfak, hayrat ve vakıflar)

Hâkim fikir, İslâm’ın muhtevâsıdır ki; tebliğ ve emr-i bi’l-mâruf hizmetlerinin çekirdeği, Kur’ân ve Sünnet’tir. Devrimizde, İslâmî tebliğ husûsunda; bilgisiz, hurafeye meyilli ve çıkarıcı guruplar da tebliğ sahasında faaliyet göstererek, maalesef yanlışlarını yaymaktadır.

Çünkü cahil kişi; Kur’ân ve Sünnet esaslarını bilmediği, altyapısı da boş olduğu için, keyfi ve kaba saba hareketlere düşer. Usûl ve erkân bilmediği gibi, tebliğin gerektirdiği inceliklerde de de mahrumdur. Bu sebeple; yaptığı tebliğ fayda sağlamak şöyle dursun, zarar verir.

Nitekim Cenâb-ı Hak; Cuma Sûresi’nde böyle ilmiyle âmil olmayan âlimler hakkında; **«kitap yüklü merkepler!»** buyurmaktadır. (Bkz. el-Cum’a, 5) Diğer bir âyette de;

ثَمَنًا قَلِيلًا

Az bir dünyalık karşısında, Allâh’ın âyetlerini satanlara yazıklar olsun!» (Bkz. el-Bakara, 79, 174; Âl-i İmrân, 77, 187; et-Tevbe, 9) denilmektedir.

Yani;

Böyle âlimler; dînî esasları menfaatlerine göre yorumlamaktan kaçınmazlar. Kendi çıkarları için ilâhî hakikatleri bozmaya kalkışırlar.

Bu sebeple; tebliğ ve emr-i bi’l-mârufta ilk adım, insanın önce kendisini dosdoğru bir şekilde tezkiye etmesidir, bu minval üzere ikinci madde istikametinde kalplerin fethine gönül vermesidir.

Diğer önemli husus ise, donanımlı insan yetiştirmektir.

Donanımlı insanın önemini anlamamıza yardımcı olacak bir örnek:

Câfer-i Tayyâr

Câfer-i Tayyâr *-radiyallâhu anh-*; Allah Rasûlü'nün tâlimâtıyla gittiği Habeşistan'da 13 yıl kalmış, orada devlet yöneticilerine varıncaya kadar İslâmiyet'in yayılmasında muvaffakiyet ve hidâyet dolu neticeler elde etmişti.

Hidâyet vazifesini îfâsından sonra geri döndü. Efendimiz ve ashâbının Hayber muhasarasına gittiğini öğrenince hemen oraya koştu. Vardığında fetih gerçekleşmişti.

Fahr-i Kâinat -sallallâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz; Hazret-i Câfer'i görmenin sürûrunu şöyle ifade etti:

“Hangisine sevineyim? Câfer'in gelişine mi? Hayber'in fethine mi?” (İbn-i Hişâm, III, 414)

Koca bir beldenin fethi, terazinin bir kefesinde; bir vasıflı, keyfiyetli insan diğer kefesinde... Allah Rasûlü -sallallâhu aleyhi ve sellem-; hangisinin ağır bastığını ifade etmiyor, müsâvî görüyor.

Peygamber Efendimiz'in 23 senelik risâletinde en mühim vazifesi, kendisinden sonra tebliğ sancağını taşıyacak kadroyu yetiştirmekti.

Efendimiz'den sonra vazifeyi deruhte edenler de, vasıflı insan yetiştirmenin iştiağını ve yeterince bulamamanın endişe ve ızdırâbını duydular.

EN BÜYÜK TEMENNÎ

Hazret-i Ömer *-radiyallâhu anh-* hilâfeti zamanında bir gün dostlarıyla oturuyordu. Onlara (Allah'tan) bazı talep ve temennîlerde bulunmalarını söyledi. (Âdetâ onların hayal ufkunu görmek istedi.) Oradakilerden bir kısmı;

“–İçinde bulunduğumuz şu hâne dolusunca paralarım olsun da Allah yolunda infâk edeyim!..” şeklinde niyet izhâr etti.

Bir kısmı;

“–Şu ev dolusu altınım olsun da Allah için harcayayım!..” tarzında temennîde bulundu.

Bazılarının hayali de;

“–Şu hâne dolusu mücevherlere sahip olayım da onları Allah yolunda sarf edeyim!..” şeklinde oldu.

Ancak Hazret-i Ömer;

“–Daha, daha fazlasını isteyin!” deyince onlar;

“–Allah Teâlâ'dan daha başka ne isteyebiliriz ki?!..” dediler.

Bunun üzerine Ömer -*radiyallâhu anh-*;

“Ben ise, içinde bulunduğumuz şu hânenin Ebû Ubeyde bin Cerrâh, Muâz bin Cebel ve Huzeyfetü'l-Yemânî gibi (müstesnâ, seçkin, keyfiyetli, ideal ve yetişmiş) kimseler ile dolu olmasını ve bunları Allâh'a itaat yolunda, yani tebliğ ve ıslah hizmetlerinde istihdâm etmeyi temennî ederim...” dedi. (Buhârî, Târîhu's-Sağîr, I, 54)

Netice itibari ile yetişmiş insan, en büyük ihtiyacımız.

Kur'ân-ı Kerim'de Lokman -*aleyhisselâm-*'ın evlâdına şu nasihatleri, emr-i bi'l-mârûfun, nesilden nesile aktarılması gereken bir vazife olduğunu ne güzel ifade etmektedir:

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَى مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

“Yavrucuğum; namazını îtinâ ile kıl, iyi olanı emret, kötü olana karşı koy, başına gelene sabret!

İşte bunlar, kararlılık gerektiren işlerdendir.” (Lokmân, 17)

Nasıl yetişmiş, hangi esaslarla terbiye ve tahsil görmüş bir insandan bahsetmekteyiz?

Elbette, bizim medeniyetimizi binâ eden Allah ve Rasûlü'nün tâlimatlarıyla, Kur'ân ve Sünnet çizgisinde yetişmiş bir insan...

Bu sebeple;

Evlâtlarımızın Kur'ân tahsiline, dünyevî eğitimine verdiğimiz değerden fazlasını vermeliyiz ki; bu bizim Cenâb-ı Hakk'a karşı ihlâsımızı ve Hazret-i Peygamber'e karşı samimiyetimizi test eder. Onların Kur'ân lisânını öğrenmesine, bir yabancı dili öğrenmelerine gösterdiğimiz ihtimamdan fazlasını göstermeliyiz.

Zira;

Kur'ân-ı Kerim, Cenâb-ı Hakk'ın kullarına göndermiş olduğu bir mesajdır. Kur'ân, hidâyet rehberidir. “Yaş-kuru ne varsa onda vardır.” (Bkz. el-En'âm, 59) Hiçbir tahsil, Kur'ân tahsiliyle mîzân edilemez. Bütün dünyevî tahsiller de ancak Kur'ân tahsili ile semere verir.

Devrimizde; dînî eğitime çok az bir alâka ve zaman ayırdıktan sonra, dünyevî tahsile büyük emekler ve uzun zamanlar tahsis etme gafleti sergilenmektedir. Vicdanları avutmak için de; yapılan bu ihmal;

«Biz dindar mimarlar, mühendisler yetişsin, dînini bilen doktorlarımız olsun istiyoruz.» gibi sözlerle süslenmektedir. Lâkin dünyevî tahsile verilen ehemmiyetin, ancak çok azı dînî tahsile verilmektedir.

Hâlbuki bu tavır, dînî eğitimi hafife almaktır.

Düşünelim:

Peygamberimiz, ashâbına 23 sene siyer tahsili yaptırdı. Akâid, ibâdet, muâşeret ... Bütün bu esasları tek tek öğretti.

Bunca tahsili çocuklarımızın birkaç ayda alabileceklerine inanmak, dîni ve dînî eğitimi hafife almak olur.

Günümüzde yetişkinlikle emeklilik arasında en fazla 30-40 sene sürdürülecek bir meslek için, 10-15 sene tahsille meşgul olunması şart görülmektedir. Bu kıyasa göre; ebedî hayat için, sonsuz âleme hazırlanmak için ne kadar zaman gerekir?

Elbette ömrün tamamı... Yani beşikten mezara, Kur'ân ve Sünnet ile mezc olmuş, iç içe bir tahsil.

Bu sebeple; tahsil bir bütün olarak görülmeli, evlâtlarımızın bu tahsilin her safhasında Kur'ân ve Sünnet çizgisini muhafaza edebilmesini temine gayret edilmelidir.

Evlâtların eğitimi husûsunda şu hakikat de unutulmamalıdır:

Her evlâdın bir İslâm âlimi kıvâmında yetiştirilemeyeceği tabiidir. Fakat emr-i bi'l-mâruf ve tebliğ vazifesinin devamı için ilim ve irşad ehlini yetiştirmek, ümmet üzerine ayrıca farz-ı kifâyedir.

EN YÜKSEK TAHSİL HANGİSİ?

Tahsillerin en şerefli de Allâh'ın kitabını ve «mârifetullâh»ı tahsil olduğuna göre; ona gereken ehemmiyeti vermek, her mü'minin îmânının gereğidir. Bu tahsil, tebliğ vazifesini îfâ edebilmenin de şartıdır. Tebliğ öyle büyük bir hizmettir ki; Rasûlullah -sallallâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz, Hazret-i Ali'ye hitâben şöyle buyurmuştur:

“Ey Ali! Allâh'ın senin vasıtanla bir kişiyi hidâyete erdirmesi, senin için üzerine güneşin doğduğu her şeyden daha hayırlıdır.” (Hâkim, Müstedrek, III, 690)

Bu hayrı bırakıp da;

“Çocuğum birtakım dünyevî meslek ve makamlara gelemiyorsa, o zaman hoca olsun.” şeklindeki düşüncenin; irşad ve tebliğ makamını, o makamların altında görme ayıbı olduğunu, idrâk etmek îcâb eder.

Bu yanlış; evlâtların dünyasını daha fazla düşünme şeklindeki, yanlış bir şefkatten doğar. Hâlbuki bu, şefkat değil gaddarlıktır.

Nitekim;

Bir annenin en belirgin vasfı evlâdına süt vermesidir. Ancak bulunduğu yerde yangın çıktığı zaman, o annenin en âcil vazifesi; derhâl o ateşi söndürmek olur. Aksi takdirde; yangın büyür, kendisi de yavrusu da yanar. Onu beslemesinin de bir mânâsı kalmaz.

Bugün de her tarafta cahiliyye yangınları var.

Bu yangınları görmezden gelmek; söndürmeye gayret etmeyip, hâlâ basit dünyalık istikbal endişelerine boğulmak, ne hazin bir ahmaklıktır. Bu ahmaklık; anne-babaları da yakar, evlâtları da yakar!

Bu yangını söndürmek nedir? Evlâtlarımızı, cehennemden kurtaracak İslâmî terbiyeyle onları donatmaktır.

Velhâsıl herkesin durumuna göre; son nefese kadar, mezara kadar emr-i bi'l-mâruf ve nehy-i ani'l-münker vazifesini edâ etme gayreti içinde olması zarûrîdir.

Bu zarûreti, yani emr-i bi'l-mâruf vazifesini terk etmenin ne kadar ağır bir günah olduğunu, İsrâiloğullarından bir grup olan Ashâb-ı Sebt'in âkıbeti âşikâr bir şekilde ifade eder:

Ashâb-ı Sebt; kendilerine cumartesi günleri, ibâdetten başka her şeyin yasaklanmış olduğu bir topluluktur. Onlar buna riâyet ederken içlerinden bazıları şeytanın; «Siz avlamaktan değil, yemekten men edildiniz!» şeklindeki tuzağına kapılarak balık tutmaya başladı ve ilâhî emri çiğnedi. Çünkü imtihan hikmeti olarak cumartesi günleri balıklar çoğalıyordu.

Halk üçe bölündü:

Bir kısmı balık avladı, hem yedi hem sattı.

Bir kısmı da bu gûnahtan kaçınmakla birlikte yasağı çiğneyenlere karşı sessiz kaldı; ikaz ve nasihatte bulunmadı.

Üçüncü kısım hem yasağa uydu hem de günahkârları ikaz etti.

İsyankârlara ses çıkarmayanlar, ikaz edenleri tenkit ettiler:

“–Helâk olacak kavme niçin vaaz edip kendinizi yoruyorsunuz? Nefesinize yazık!”

Emr-i bi'l-mârufta bulunanlar ise şu cevabı verdiler:

“–Biz; Cenâb-ı Hakk'ın huzûrunda sorumlu olmamak, mâzur olmak için böyle yapıyoruz!”

Çok geçmeden bunlar, diğerlerinin başına gelecek olan musîbeti hissettiler. Kendilerini azaptan korumak için onlarla aralarına bir duvar çektiler. Bir gün duvarın öbür tarafında sesler kesildi. Baktılar ki, onların her biri bir gecede birer maymun hâline gelmiş. İlâhî hükmü dikkate almadıkları için ceza olarak maymunlara dönüşen bedbahtlar, azaptan kurtulmuş olan itaat ehli akrabalarının etrafında üç gün mahzun bir şekilde dolaştılar. Üç gün sonra da o maymunlaşmış asilerin hepsi öldü.

Emr-i bi'l-mâruf ve nehy-i ani'l-münkerde bulunmayan dindarlar da aynı âkıbete dûçâr olmuşlardır. Âyette buyrulur:

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ

“Onlar, kendilerine yapılan îkazları unutup, Biz de kötülükten men edenleri (yani emr-i bi'l-mâruf ve nehy-i ani'l-münkerde bulunanları) kurtardık; zulmedenleri (yani yasağı çiğneyenleri ve emr-i bi'l-mâruf ve nehy-i ani'l-münkerde bulunmayan kimseleri) de yapmakta oldukları kötülüklerinden dolayı şiddetli bir azap ile yakaladık. Kibirleşip de kendilerine yasak edilen şeylerden vazgeçmeyince, onlara; «Aşağılık maymunlar olun!» dedik.” (el-A'râf, 165-166)

İşte sorumsuzluk girdabına düşmenin fecî âkıbeti!

Allah Teâlâ buyurur:

فَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ

“İşte bu kıssayı; o zaman hazır olanlara ve sonradan gelenlere ibret verici bir ceza, muttakîler için de bir nasihat kıldık.” (el-Bakara, 66)

Bir başka âyet-i kerîmede de Cenâb-ı Hak, Allâh'ın lânetine uğrayan kavimlerin vasıflarından birini şöyle tarif buyurmaktadır:

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

“Onlar, işledikleri kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmıyorlardı. Yaptıkları ne fena idi!” (el-Mâide, 79)

Buna mukabil, geçmiş ümmetlerin sâlihleri de yine emr-i bi'l-mâruf ve nehy-i ani'l-münker vasfıyla Cenâb-ı Hakk'ın methine nâil olmuşlardır. Âyet-i kerîmede buyrulur:

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ

“Onlar (ehl-i kitabın mü'minleri), Allâh'a ve âhiret gününe inanırlar; iyiliği emreder, kötülükten men ederler; hayırlı işlere koşuşurlar. İşte bunlar sâlih insanlardandır.” (Âl-i İmrân, 114)

Bugün de toplumumuzda ıslah edilmesi gereken gaflet manzaraları var. İslâmî tahsilden mahrum, cehâlet elinde kalmış niceleri var. ilgisiz kalamayız. Kalırsak biz de mes'ul oluruz.

Zira; her nimetin hesabı var.

Cenâb-ı Hakk'ın verdiği istîdatların bedelini ödemeye mecburuz. Çünkü kıyâmet gününde şöyle denilecek:

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا

“Kitabını oku! Bugün sana hesap sorucu olarak kendi nefsin kâfidir.” (el-İsrâ, 14)

Bugün bilhassa, Cenâb-ı Hakk'ın nimet verdiği, ilim ve kabiliyet verdiği kimselerin; tâkatten kesilmiş ihtiyarlar gibi kenarda durması câiz değildir. Yetişmiş bir insanın evine kapanıp kalması doğru değildir.

Üç türlü insan Allah'tan uzaktır:

1. Rahatlarını hesaplayarak vazifeden kaçanlar...
2. Hassas olduklarını öne sürerek ızdırap ve sefâletlerin yakınına yaklaşmayanlar.
3. Zalimler topluluğu ile beraber olanlar.

Tebliğ ve emr-i bi'l-mâruf gayretleri, bir bedelin ödenmesidir. Cenâb-ı Hakk'ın verdiği hidâyetin şükürünü îfâ edebilme cehdidir. Zira her nimetin şükürü, kendi cinsindendir. Hidâyet nimetinin de bedeli; o hidâyet nûrunu, ondan mahrum olanlara kavuşturmadır. Hidâyet kandili; elden ele dolaşarak, nasipli fakat mahrum kalmış gönüllerde îman nûrunu tutuşturmalıdır. Hidayeti daha ötelere götürmemek bir vebaldir.

Bu bedeli ödeyen fert de toplum da huzurla dolar. Buna mukabil eğer, irşâd olmazsa, toplum canavarlarla dolar. Çünkü insan, tezkiye görmezse, esfel-i sâfilîn'e - alçakların alçağına yuvarlanır. -Bel hüm edall- olur, hayvandan daha aşağı bir derekeye düşer.

Emr-i bi'l-mâruf gayreti, bunu sifira indiremese de azaltır. Masum evlâtları canavarlardan; yani küfür ve fık u fücür ehlinde muhafaza etmemizin zarûretini bildirmek üzere; Peygamber Efendimiz;

“Hepiniz çobansınız; hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz.” (Buhârî, İstikrâz, 20) buyurarak bizleri ikaz ediyor.

Peki, çoban ne yapar?

Çoban; güttüğü sürüyü otlak yerde yayar, orada dinlendirir, orada besler. Kurak yere sürmez.

Bunun bize bakan vechi; evlâtlarımızı, âhiretlerini cennet bahçesi yapacak güzel ve rûhânî ortamlarda yetiştirmemiz, yani İslâmî ilimlerle terbiye etmemizdir.

Çoban, sürüsünü kurtlar ve canavarlardan korur. Biz de evlâtlarımızı zehirli ve yabancı ideolojilerden, şeytânî vitrinlerden korumalıyız.

Yine çoban; hastalanan yahut sakatlanan bir kuzuyu dahî kurtlara bırakmaz, kucağına alır, sürüye dâhil eder. Bazen önden, bazen arkadan gelerek dâimâ mes'ul olduğu sürüyü kontrol eder.

Bunun telkini de toplumda hiçbir mahrum bırakmamaktır.

Demek ki;

Gönlümüzü herkesi içine alacak bir dergâh hâline getirebilmeliyiz. Biz de neslimize çok dikkat edip, onlarda gördüğümüz hataların sebeb-i hikmetlerini iyice tefekkür etmeliyiz. - Rahmeten li'l-âlemîn- olan Efendimiz'in ümmeti olarak, biz de yüreğimizden rahmet taşırmalıyız.

Asr-ı saâdet medeniyeti, numune-i imtisal bir şekilde bu rahmetle doldu. Fakir olsun zengin olsun her fert saâdet içinde bir hayat yaşadılar. Hulefâ-i râşidîn devri mükemmel bir huzur mevsimi oldu.

Ardından gelen Emevîler ve Abbâsîler devrinde, zaman zaman Ömer bin Abdülaziz - *rahmetullâhi aleyh*- gibi tebliğ ve emr-i bi'l-mârûfun zirvesi şahsiyetler görmekteyiz.

Bu devirde mescitler en çok rağbet edilen mekânlar oldu. İnsanların koştığı bu mânevî şifâhaneler, âdetâ bir rehabilite merkezi hâline geldi. Gönüller; huzura kavuştu, îman ve hizmet heyecanıyla doldu. Bu iştiyakla;

“Ben Allah rızâsını nasıl kazanırım?”

“Ben bir müslüman kardeşimin derdiyle nasıl dertlenirim?”

“Ben Allah yolunda İslâm’a nasıl hizmet ederim?” düşüncesiyle vakıflar kuruldu.

Bu vakıflar; fakir, hasta, hizmetçi, yaşlı ve âciz herkese kol-kanat gerdi, hattâ insanı aşarak diğer mahlûkâta, yaralı kuşlara, sokak hayvanlarına ve kuruyan ağaçlara dahî hizmet etti.

Onlar şu âyet-i kerîmedeki mü'minlerin tarifine uydukları için, Cenâb-ı Hak onları muzaffer ve te'yîd-i ilâhî ile müeyyed eyledi:

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا
عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

“Onlar (o mü'minler) ki, eğer kendilerine yeryüzünde iktidar verirsek; namazı kılar, zekâtı verirler, iyiliği emreder ve kötülükten nehyederler. İşlerin sonu Allâh'a varır.” (el-Hacc, 41)

Fakat ne zaman ki o şuur, o fedâkârlıklar ve o gayretler terk edildi; mukabilinde Allâh'ın yardımı kesildi, nimetler kayboldu. Birlik ve kuvvet dağıldı. İslâm dünyası bugünkü perişan vaziyete düştü.

Bugün Allâh'ın yardımına her zamandan daha fazla muhtacız. Ye'se kapılmak yani ümitsiz olmak için hiçbir sebep yoktur. Zira âyet-i kerîmede;

كَمْ مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

“...Nice az sayıda bir topluluk, Allâh'ın izniyle çok sayıdaki topluluğa galip gelmiştir. Allah sabredenlerle beraberdir.” (el-Bakara, 249) buyuruluyor.

Biz bunu tarihimizde gördük:

Mekke-i Mükerreme'de altı senede müslümanların adedi ancak kırka varmışken, Vedâ Haccı'nda sadece oraya gelebilen 120.000 kişiye ulaştı.

Cenâb-ı Hakk'ın nusret ve bereket tecellisi, Fâtiha Sûresi'ndeki;

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

“(Rabbimiz!) Ancak Sana kulluk ederiz ve yalnız Sen’den yardım bekleriz.” (el-Fâtiha, 5) âyet-i kerîmesi muktezâsıncadır. Bizler de ne kadar Allâh’a itaat üzere olabilirsek, Cenâb-ı Hakk’ın bize yardımı da o nisbette olur.

Toplumun ıslahı için ilk şart; toplumu irşâd edecek fertlerin, önce kendilerini inşâ etmeleridir.

Çünkü, nefis problemini halledemeyen insanın içi; vesveselerle, vehimlerle ve endişelerle doludur.

İnsanın maddî yapısı; topraktan hâsıl olan, bir miktar kan, et, deri vesairedir. Fakat ona insan dediren asıl yapı, kalbî husûsiyetleridir.

Ham insan endişelerle doludur. O endişeleri kaldıracak ise Cenâb-ı Hakk’a teslîmiyettir. Mü’min dâimâ diğergâm olacak, teslîmiyet ehli olacak. Gelen iptilâlara karşı, karşılaştığı problemlere karşı emr-i bi’l-mâruf ile nehy-i ani’l-münker ile ıslaha gayret edecek. Böylece kuvve-i mâneviyesi sarsıntıya uğramadan, yolundan kalmadan devam edecek. Aksi hâlde, iç dünyasındaki vesveselere mağlûp olur ve dengesini kaybeder.

İçtimâî hizmetlerin, insanın iç âlemindeki dengeyi temin etmek şeklinde de faydası vardır.

Günümüz câhiliyyesinin gam ve kasveti karşısında rahatsız olan, gönlünde îman ve takvâyı derinden duyan mü’minler; bir köşeye çekilmek, sadece ibâdetle meşgul olmak hissiyatına kapılabilirler.

Hâlbuki, dînimizde ferdî ve içtimâî ibâdetler ayrı ayrı emredilmiştir. Birinin edâsı diğerini üzerimizden kaldırmaz.

Sıcağın pek şiddetli olduğu bir seferde Hazret-i Peygamber -sallallâhu aleyhi ve sellem- ve ashâbı, uygun bir yerde konaklamışlardı. Sahâbenin bir kısmı nâfile oruç tutuyordu. Oruçlu olanlar yorgunluktan uykuya daldılar. Oruçlu olmayanlar ise, abdest için su taşıdılar ve gölgelenecek çadırlar kurdular. Ancak iftar vakti geldiğinde Rasûlullah -sallallâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz;

“–Bugün, oruç tutmayanlar (daha fazla) ecre nâil oldu.” buyurdular. (Müslim, Sıyâm, 100-101)

Bugün bir câhiliyye devri yaşıyor. Günümüzde tebliğ, nâfile ibâdetlerden daha mühimdir. Bu hakikatle beraber, fırsat buldukça da nâfile ibâdetleri ihmal etmemek gerekmektedir. Zira hizmetin mânevî enerjisi, ibâdetlerle hâsıl olur. Nitekim tebliğ için birinci şart, iç âlem tezkiyesidir. Burada tebârüz ettirilmek istenen husus, mü’minin içine kapanmaması ve toplumdan bîgâne kalmamasının lâzım geldiğidir.

Diğer yandan ihlâs ile gerçekleştirilen ibâdetler, insanın iç dünyasında emr-i bi’l-mâruf ve nehy-i ani’l-münker vazifesi edâ ederler. Âyet-i kerîmede buyrulur:

اتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ
وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ

“(Rasûlüm!) Sana vahyedilen Kitâb’ı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allâh’ı anmak elbette (ibâdetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir.” (el-Ankebût, 45)

Cenâb-ı Hak; tilâvetlerimizi, namazlarımızı ve zikirlerimizi bu kıvâma eriştirsın.

Rabbimiz; bizlere Habîb-i Edîbî’nin rûhânî dokusundan hisseler alabilmeyi nasip buyursun. Önce kendimizi Fahr-i Kâinât Efendimiz’in üsve-i hasene ahlâkı ile inşâ edebilmemizi müyesser eylesin. Sonra da evlâtlarımıza ve halka halka bütün insanlığa, en güzel şahsiyet inşâsında yardımcı olabilmemizi nasîb eylesin.

Âmîn.

www.ornekvaazlar.com